

ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
“КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ”

ТВОРЧА РОБОТА УЧАСНИКА
ЩОРІЧНОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ
“КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ”
НА ТЕМУ:

Реформування державного управління в сучасних умовах:
проблеми і шляхи їх вирішення

Чучман Оксана Ісаківна

прізвище, ім'я, по батькові учасника

Гощанська районна державна адміністрація

місце роботи

начальник відділу

економічного розвитку, торгівлі, будівництва

та агропромислового розвитку

посада

26 липня 2018 р.

дата виконання

підпис учасника

2018 рік

Державне управління — надзвичайно важлива сфера реалізації державної влади.

Реформа державного управління — одна з основних реформ у країнах із перехідною економікою, які здійснюють комплексні реформи у різних сферах державної політики. В сучасному світі, де конкурують не товари чи послуги, а моделі та ефективність управління, Україна має шанс стати конкурентоспроможною державою тільки за умови побудови ефективної, відповідальної і прозорої державної влади.

Наразі, згідно з показниками Індексу світової конкурентоспроможності Світового економічного форуму (за 2015 р.), Україна посідає 130 місце (серед 144 країн) у категорії "ефективність уряду", 103 місце — в категорії "прозорість формування державної політики" та 115 місце — у категорії "тягар державного регулювання".

Досвід деяких секторальних реформ в Україні тільки підтверджує одну з аксіом менеджменту: будувати значно легше, ніж перебудовувати.

Варто зазначити, що реформи системи державного управління пройшли в багатьох країнах світу, і в багатьох країнах такі реформи були необхідною умовою трансформації і модернізації всього суспільства.

Починаючи із 90-х років минулого століття — масштабна і дуже успішна реформа в Канаді 1994 року, власне на основі якої Світовим Банком і була складена методологія таких реформ. Далі — Казахстан (1998), Латвія (1999), Таїланд (2000), Велика Британія, Нова Зеландія, Литва, Бразилія, Папуа Нова Гвінея, Танзанія, Нікарагуа. Наразі така реформа проводиться в Сербії.

Реальні реформи (перебудова) завжди мають пройти три етапи: два з них —руйнування старого і будівництво (творення) нового.

А між цими двома — етап хаосу (найтяжчий), коли головне — утримати ситуацію до початку роботи нової системи. Креативні менеджери часто вважають, що коли вони знають, як має бути (а це — далеко не завжди так), — можна робити реформи. Хоча більшість "реформаторів" здувається на етапі руйнування, наразившись на опір системи. Багато їх пристосовуються і приймають правила гри системи, стільки ж — просто йдуть геть.

Меншість рухається далі. Десь половина їх не переживає етапу хаосу (такі менеджери або самі йдуть, або їх "ідуть": "Що ти накоїв! Це не те, що ти обіцяв, і навіщо ми тебе наймали!"). І все повертається до попереднього стану з іще гіршими наслідками (приклад — практично всі "реформи" в Україні до 2014—2015 рр.). Ми не можемо дозволити собі будувати нову державу "з чистого аркуша", тому мусимо рухатися важким і невдячним шляхом перебудови того, що маємо. І тут наштовхуємося на проблему: де знайти політиків-реформаторів, які готові і спроможні провести систему державного управління через стадії руйнування та хаосу, знайти в собі сили, впертість і компетенцію вистояти й довести реформи до стадії творення та утвердження нового? І в результаті, з великою ймовірністю, стати найбільш ненависними політиками в країні. Яких, можливо, згодом, років через 10, визнають реформаторами і героями.

Через ці стадії проходили реформатори всіх країн і народів, ми ж пам'ятаємо або найбільш успішних, або невдах. Гувер і Рузвельт, Бальцерович і Валенса, Бендукідзе і Саакашвілі, Піночет, Аденауер, Тетчер — усі свого часу мали проблеми з визнанням у своїх країнах, та не всі згодом були визнані реформаторами й національними героями.

Специфіка реформи державного управління полягає в тому, що це — реформа всього уряду, тому її лідером може бути тільки керівник Кабміну.

Для проведення такої реформи він має спиратися на команду, яка знає, як її робити, і підтримує свого лідера. Причому в уряді має бути більшість прихильників реформи та тих, хто їй принаймні не заважатиме.

Щодо реформи державного управління в Україні, то силами урядовців, українських і міжнародних експертів у 2016 р. розроблено та схвалено урядом докладну і всеосяжну Стратегію реформування державного управління України на 2016—2020 рр.

Причому ЄС не тільки надає експертну підтримку реформі, а й готова фінансово підтримати її, про що підписано угоду між урядом України та Єврокомісією про фінансування програми "Підтримка комплексного реформування державного управління в Україні". Реформи за цими чотирма напрямками мають різну історію і рухаються з різною швидкістю. Якщо реформа державної служби, хай із певним відставанням від графіку та проблемами, все ж таки рухається після введення в дію нового закону "Про державну службу", а реформою управління публічними фінансами, яка перебуває під пильним оком МВФ та ЄС, то результативність реформування інших двох напрямів, м'яко кажучи, далека від бажаної.

Стратегія включає в себе чотири класичні напрями реформи державного управління: реформу державної служби, реформу Кабінету міністрів та центральних органів виконавчої влади — ЦОВВ (міністерств, служб, агентств та інспекцій), реформу системи надання адміністративних послуг і реформу управління державними (публічними) фінансами.

Реформа системи надання адміністративних послуг (адміністративні процедури, зниження адміністративного навантаження, якості надання послуг та електронне урядування), за яку відповідає Мін'юст, рухається лише в напрямі створення ЦНАПів та поступового розширення сфери надання адміністративних послуг в електронному вигляді.

Заморожено роботу над законом "Про загальну адміністративну процедуру", який має закріпити на законодавчому рівні принципи і правила проведення адміністративної процедури, і над законом чи постановою уряду, що мали б установити виключний перелік адміністративних послуг та їхню вартість, аби, в тому числі, обмежити бажання органів державної влади та місцевого самоврядування встановлювати нові адміністративні послуги й ціни на них.

Реформи успішні там, де є лідер реформи (як правило, міністр) і команда реформаторів. Причому, після проходження етапу хаосу, до цієї команди поступово починають приєднуватись і державні службовці. Наприклад, так було з командою ProZorro та ДП "ПРОЗОРРО" (у минулому — ДП "Зовнішторгвидав України"): працівники ДП спершу чинили шалений опір реформі системи державних закупівель, потім приєднались і підсилили команду реформаторів (правда, у процесі декого довелося позбутися).

Тобто для старту реформи, крім лідера та його "політичної волі", компетенції й рішучості, потрібна невелика, але згуртована й рішуча команда реформаторів, яка здатна і готова провести реформу через стадію хаосу.

В Україні вже є "генерали" реформи державного управління, які відповідальні за реалізацію її напрямів: міністр Кабінету міністрів (напрямок — реформа КМУ та ЦОВВ), голова Національного агентства з питань державної служби (реформа державної служби), міністр юстиції (реформа системи надання адміністративних послуг) та міністр фінансів (реформа управління публічними фінансами). Уже сформовані команди реформ за напрямками. І союзники в особі наших партнерів (ЄС, Канада та США) готові підтримати реформу своїми фінансовими й експертними ресурсами.

У світі є доволі багато прикладів успіху реформ публічної адміністрації, які, зрештою, стали локомотивом інших системних реформ у своїх країнах.

Натомість без реформи публічної адміністрації годі сподіватися на успіх інших реформ, бо неефективна й корумпована державна машина в будь-якій країні здатна звести нанівець будь-які інші реформи.

Системні реформи державного управління проводились, починаючи з 80-х років минулого століття, в Канаді, Бразилії, Великій Британії, Новій Зеландії, Польщі, країнах Балтії, Словаччині, Словенії, Хорватії та інших. Усі ці країни зрештою отримали потужний імпульс економічного та соціального розвитку на багато років наперед і ввійшли до числа лідерів за соціальними стандартами та економічними показниками у світі.

Україна ж, бездарно змарнувавши стільки років, досі тупцює на місці і втрачає дорогоцінний час. У суспільстві вже сформовано потужний соціальний запит на реформи.

І на завершення.

Я дуже хочу долучитися до реформування державного управління, і я ставлю собі питання - “Для чого це потрібно, і що ми маємо робити?”.

Маємо створити перш за все - іншу державну службу з іншими людьми, з іншою освітою і моральними підходами до державної служби, коли державні службовці матимуть громадський інтерес в голові. На сьогоднішній день мій єдиний внесок у реформування державного управління - якісно надана державна послуга.

Окрім цього, на мою думку, ми повинні співпрацювати один з одним, поступово замінювати людей з іншим менталітетом. Це те, що врешті-решт потрібно зробити. Це все є питання освіти. Державі потрібні люди не тільки з правильною технічною освітою, а і з професійним розумінням державної служби.

Країна має потужне громадянське суспільство, воно дуже вражаюче. Це люди, які були відповідальні за Революцію Гідності, які штовхали Уряд, моніторили його роботу і вимагали змін. Але думка, яку я хочу довести — що коли перехід зроблений, і з'являється можливість створити справжню демократію, ми не можемо це робити без громадянського суспільства.

Громадянське суспільство залишається дуже важливим, але демократія стосується застосування влади. І якщо всі люди всередині залишаються корумпованими, некомпетентними, або мають неправильні ідеї, то ми ніколи не матимемо успішної демократії.

Я знаю і впевнена, Україна сама по собі є великою і унікальною країною, але я думаю, що решта світу дивиться як ця країна розвивається і чи вона насправді може зробити перехід до справді модерної країни.

І, якщо Україна зазнає поразки, це буде гнітючою подією для всього світу.

А коли Україна буде успішною, вона служитиме маяком надії для багатьох інших країн Європи і світу.

Тому я готова брати відповідальність і надалі якісно і ефективно працювати на державній службі.